

بررسی توان فزآینده سود شرکت اصلی در مقایسه با سود فرعی در پیش بینی سود تلفیقی

روح اله قیطاسی^{*}، فرشاد سبزلعلی پور^{**}

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۹/۰۴

تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۲/۲۰

چکیده

پیش بینی سود تلفیقی در ارزیابی شرکت اصلی اطلاعات سودمندی را فراهم می کند، زیرا سود شخصیت تلفیقی به شکل سود سهام به سهامداران شرکت اصلی تعلق می گیرد. تحقیق حاضر با اتخاذ رویکرد پیش بینی سود، به ارائه شواهدی تجربی در خصوص پیش بینی سود تلفیقی با استفاده از اجزای سود گزارش شده در صورت سود و زیان شرکت اصلی و فرعی می پردازد. جامعه آماری تحقیق کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۸۸-۱۳۸۲ می باشد که براساس استاندارد شماره ۱۸ ایران صورت های مالی تلفیقی تهیه و ارائه نموده اند. نتایج تحقیق حاکی از آن است سود شرکت فرعی توان بیشتری در مقایسه با سود شرکت اصلی در پیش بینی سود تلفیقی ندارد.

واژه های کلیدی: اجزاء سود شرکت اصلی و فرعی، پیش بینی سود تلفیقی، صورت های مالی تلفیقی.

طبقه بندی موضوعی: M41

^{*} عضو هیئت علمی گروه حسابداری دانشگاه ایلام، (rgheitasi64@gmail.com)

^{**} عضو هیئت علمی گروه حسابداری دانشگاه ایلام، (نویسنده مسئول)، (f. sabzalipour@mail. ilam. ac. ir)

مقدمه

در عصر حاضر شرکت‌ها با انگیزه‌های متفاوتی اقدام به ترکیب با سایر شرکت‌ها می‌نمایند. ترکیب واحدهای تجاری، مانند دیگر فعالیت‌های اقتصادی، بخشی از راهبردهای مدیریتی برای به حداکثر رساندن ارزش مؤسسه است (احمدپور، ۱۳۸۹). در ترکیب‌های تجاری از نوع تحصیل سهام، شخصیت واحدهای ترکیب شونده حفظ گردیده و در نتیجه این شرکت‌ها به فعالیت مستقل خود ادامه می‌دهند. هرگاه در تحصیل سهام، یک شرکت کنترل یک یا چند شرکت دیگر را به دست آورد، یک شخصیت اقتصادی واحد شکل گرفته و در نتیجه ارائه اطلاعات مالی شرکت‌ها در قالب یک مجموعه صورت‌های مالی مجزا ضرورت پیدا می‌کند. دلیل تئوریک این موضوع که اطلاعات مالی شرکت اصلی و واحدهای فرعی باید در قالب یک مجموعه صورت‌های مالی تحت عنوان صورت‌های مالی تلفیقی ارائه گردد این است که فعالیت شرکت مادر نمی‌تواند جدا از فعالیت شرکت‌های فرعی مورد ارزیابی قرار گیرد، زیرا ارزش بازار شرکت اصلی تنها تحت تأثیر دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت اصلی نیست و کنترل شرکت اصلی بر شرکت یا شرکت‌های فرعی در تعیین عواید آتی شرکت اصلی و در نتیجه سود سهام آن نقش اساسی بازی می‌کند. از این رو، اطلاعات مربوط به ساختار دارایی‌ها و بدهی‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری صورت گرفته توسط شرکت اصلی که در صورت‌های مالی تلفیقی ارائه می‌گردد، می‌تواند اطلاعات سودمندی را در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار دهد (عباد و همکاران، ۲۰۰۰).

استانداردهای گزارشگری و افشای اطلاعات مالی که تاکنون توسط مجامع حرفه‌ای دنیا انتشار یافته است، از جمله استاندارد شماره ۱۸ ایران، همگی مدعی هستند صورت‌های مالی شرکت اصلی به تنهایی تصویر کامل فعالیت‌های اقتصادی و وضعیت مالی آن را نشان نمی‌دهد و استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی شرکت اصلی برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی به اطلاعاتی درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی گروه (شرکت اصلی و واحدهای فرعی) نیاز دارند. این نیاز از طریق صورت‌های مالی تلفیقی برآورده می‌شود که اطلاعات مالی مربوط به گروه ارائه می‌کند (بند ۷، نشریه شماره ۱۶۰ سازمان حسابرسی، استاندارد ۱۸، ۱۳۸۹). سرمایه‌گذاران از سود به عنوان یکی از اقلام مهم و اصلی صورت‌های مالی یاد می‌کنند و سود و اجزاء آن را به عنوان معیارهای اصلی ارزیابی شرکت‌ها می‌دانند،

بنابراین پیش‌بینی سود به عنوان یکی از اقلام مهم و اصلی صورت‌های مالی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بسیاری از محققان از جمله برنارد (۱۹۹۵) مدعی است تمرکز تحقیقات حسابداری مالی بجای شناخت رابطه همزمان اطلاعات حسابداری با بازده سهام، باید بر پیش‌بینی سود باشد. زیرا در این رویکرد، محققان می‌توانند بجای توصیف اطلاعاتی که قبلاً در قیمت‌های سهام منعکس شده‌اند، یافته‌هایی با ماهیت تجویزی ارائه دهند (هرمن، ۲۰۰۳).

از نظر تئوریک، سود مربوط به شخصیت تلفیقی و نه فقط شرکت اصلی به شکل سودهای سهام به سهامداران اصلی تعلق می‌گیرد، بنابراین پیش‌بینی سود تلفیقی در انجام ارزیابی‌ها سودمند است (هرمن، ۲۰۰۱). بر همین اساس، تحقیق حاضر با اتخاذ رویکرد پیش‌بینی سود، به ارائه شواهدی تجربی در خصوص پیش‌بینی سود تلفیقی با استفاده از اجزاء سود گزارش شده در صورت سود و زیان شرکت اصلی و فرعی می‌پردازد. از این طریق می‌توان به این نتیجه دست یافت که آیا اطلاعات مندرج در صورت سود و زیان شرکت فرعی علاوه بر اطلاعات صورت سود و زیان شرکت اصلی در ارزیابی شرکت اصلی سودمند است یا خیر. بنابراین سوال اساسی تحقیق این است آیا سود فرعی توان فزآینده‌تری در مقایسه با سود شرکت اصلی در پیش‌بینی سود تلفیقی آتی دارد یا خیر؟ در صورت مثبت بودن پاسخ سوال پژوهش می‌توان ادعا کرد لحاظ کردن سود فرعی در مدل‌های پیش‌بینی، قابلیت پیش‌بینی سود تلفیقی را بهبود می‌بخشد.

پیشینه تحقیق

تحقیقات تجربی کمی در خصوص بررسی سودمندی اطلاعات تلفیقی و غیر تلفیقی وجود دارد. دلیل این موضوع آن است که در برخی از کشورها به دلیل عدم افشای اطلاعات غیر تلفیقی دسترسی به این اطلاعات مشکل است (یاماچی، ۲۰۰۲). به طور کلی، بررسی پیشینه موضوع حاکی از آن است که در تحقیقات مربوط به بررسی اطلاعات تلفیقی و غیر تلفیقی (شرکت اصلی و فرعی) رویکردهای مختلفی بکار رفته است. در رویکرد اول رابطه سود با بازدهی با استفاده از اطلاعات مربوط به سود تلفیقی و اصلی مقایسه شده است. برای مثال، هال و همکاران (۱۹۹۴) با بررسی رابطه بازده سهام با سود تلفیقی و شرکت اصلی، دریافتند رابطه مشابهی بین سود تلفیقی و شرکت اصلی با بازده سهام مشابه است.

رویکرد دوم، دقت پیش‌بینی سود تلفیقی و اصلی توسط تحلیل‌گران مالی مورد بررسی قرار داده است. برای مثال، بیک من (۱۹۹۸) دقت و انحراف پیش‌بینی سود تلفیقی در مقایسه با سود شرکت اصلی توسط تحلیل‌گران مالی در ژاپن را بررسی نمود. نتایج نشان داد پیش‌بینی سود تلفیقی در مقایسه با سود شرکت اصلی دارای انحراف بیشتر و دقت کمتری است. با وجود اینکه این تحقیق شواهدی راجع به دقت پیش‌بینی سود تلفیقی و اصلی فراهم می‌کند، اما به طور مستقیم بیانگر آن نیست که آیا سود تلفیقی در ژاپن اطلاعات سودمندی را فراهم می‌کند یا خیر.

در رویکرد سوم که بیشتر تحقیقات انجام شده را شامل می‌شود، سودمندی اطلاعات تلفیقی در مقایسه با اطلاعات غیر تلفیقی بررسی شده است. در این زمینه، نیسکانن و همکاران (۱۹۹۸) محتوای اطلاعاتی درآمدهای تلفیقی را در مقایسه با درآمدهای مبتنی بر صورت‌های مالی شرکت اصلی بررسی کردند. نتایج حاکی از آن بود درآمدهای غیرمنتظره تلفیقی محتوای اطلاعاتی دارد اما درآمدهای غیرمنتظره مبتنی بر صورت‌های مالی شرکت اصلی فاقد بار اطلاعاتی است. ایچی کاوا (۲۰۰۰) سودمندی اطلاعات حسابداری تلفیقی و غیر تلفیقی را در ژاپن بررسی نمود. نتایج تحقیق حاکی از آن بود اطلاعات تلفیقی سودمندی بیشتری در مقایسه با اطلاعات غیر تلفیقی دارد. آباد و همکاران (۲۰۰۰) نیز با استفاده از داده‌های اسپانیا به این نتیجه رسیدند اطلاعات صورت‌های مالی تلفیقی در مقایسه با اطلاعات صورت‌های مالی شرکت اصلی سودمندتر است. یاماجی (۲۰۰۲) با استفاده از داده‌های شرکت‌های ژاپنی به این نتیجه رسیدند که اطلاعات تلفیقی سودمندی بیشتری در مقایسه با اطلاعات غیر تلفیقی داشته است. به طور کلی، نتایج کلیه این تحقیقات حاکی از سودمندی اطلاعات تلفیقی در مقایسه با اطلاعات غیر تلفیقی است. هاریس و همکاران (۲۰۰۳) اهمیت اطلاعات حسابداری تلفیقی و غیر تلفیقی جهت پیش‌بینی نرخ‌های بازده و قیمت سهام در شرکت‌های آلمانی را بررسی کردند. نتایج حاکی از آن بود ارقام سود غیر تلفیقی (شرکت اصلی) در مقایسه با سود تلفیقی جهت پیش‌بینی ارزش بازار شرکت‌ها سودمندتر می‌باشد.

در رویکرد آخر که بیشترین ارتباط را با موضوع تحقیق حاضر دارد رابطه سود شرکت‌های عضو گروه از نظر توان پیش‌بینی و یا تأثیر آن بر ارزشیابی شرکت اصلی بررسی شده است. در این زمینه، هرمان و همکاران (۲۰۰۳) بررسی کردند آیا سود شرکت فرعی در مقایسه با سود

شرکت اصلی توان فراینده تری در پیش‌بینی سود تلفیقی دارد یا خیر. نتایج آنان حاکی از آن است که سود فرعی در تبیین سود تلفیقی آتی پایداری مشابه یا بیشتری در مقایسه با سود شرکت اصلی دارد. گراهام و همکاران (۱۹۹۷) تأثیر اعلام سود فرعی را بر ارزش شیبایی شرکت اصلی و فرعی مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد قیمت سهام اصلی و فرعی تنها زمانی در مقابل اعلام سود شرکت مربوط به خود واکنش قابل توجهی نشان می‌دهد که این اطلاعات قبل از اعلام سود توسط گروه شرکت‌ها ارائه گردد. هرمان و همکاران (۲۰۰۱) با استفاده از داده‌های ژاپن دریافتند سود تلفیقی در مقایسه با سود شرکت اصلی با سود آتی رابطه قوی تری دارد.

اینو و همکاران (۲۰۰۷) تأثیر تغییرات در رویه‌های تلفیق در ژاپن را بر خطای پیش‌بینی تحلیلگران مورد بررسی قرار دادند. نتایج این تحقیق حاکی از آن بود تغییر در رویه‌های تلفیق در ژاپن در جهت همگرایی با استانداردهای بین‌المللی، سودمندی اطلاعات تلفیقی را از طریق بهبود توانایی تحلیلگران مالی در پیش‌بینی عملکرد کلی شرکت افزایش می‌دهد. شاین یا و آتسوشی (۲۰۱۰) اهمیت نسبی سود شرکت فرعی و اصلی را در شرکت‌های ژاپنی بررسی کردند. یافته‌های آنان نشان داد اخبار نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE) فرعی در مقایسه با اخبار شرکت اصلی در کسب بازده جاری سهام تأثیر بیشتری دارد.

احمدپور و همکاران (۱۳۸۹) به بررسی ارتباط بین سود تلفیقی با قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق آنان نشان داد بین سود تلفیقی هر سهم با قیمت آن ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد و تغییرات اعمال شده در استاندارد حسابداری شماره ۱۸ موجب بهبود ارتباط سود تلفیقی با قیمت سهام شده است. شعری و سبزی‌پور (۱۳۸۴) سودمندی اطلاعات صورت‌های مالی تلفیقی را در مقایسه با صورت‌های مالی شرکت اصلی بررسی نمودند. نتایج تحقیق آنان نشان داد اطلاعات صورت‌های مالی تلفیقی در مقایسه با اطلاعات صورت‌های مالی شرکت اصلی سودمندتر نیست. نوروزی (۱۳۸۲) تأثیر صورت‌های مالی تلفیقی در تجزیه و تحلیل و تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان را مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق حاکی از آن بود که بین نظرات پاسخ دهندگان در خصوص بازده سرمایه‌گذاری، اعطای وام یا اعتبار، میزان وام یا اعتبار اعطایی، توانایی تقسیم سود و میزان سود تقسیمی بر حسب نوع صورت‌های مالی، تفاوت قابل ملاحظه آماری وجود ندارد، بنابراین

تهیه و ارائه صورت‌های مالی تلفیقی فاقد ارزش اطلاعاتی برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی است.

فرضیه‌های تحقیق

به پشتوانه ادبیات نظری و پیشینه پژوهش، فرضیه زیر تدوین شد:

فرضیه اصلی: سود شرکت اصلی در مقایسه با سود شرکت فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی سود تلفیقی آتی دارد.

به منظور آزمون فرضیه‌ی اصلی تحقیق، فرضیه‌های فرعی به شرح زیر تنظیم شد:

فرضیه فرعی ۱: فروش شرکت اصلی در مقایسه با فروش شرکت فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی فروش تلفیقی آتی دارد.

فرضیه فرعی ۲: سود ناخالص شرکت اصلی در مقایسه با سود ناخالص شرکت فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی سود ناخالص تلفیقی آتی دارد.

فرضیه فرعی ۳: سود عملیاتی شرکت اصلی در مقایسه با سود عملیاتی شرکت فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی سود عملیاتی تلفیقی آتی دارد.

فرضیه فرعی ۴: سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات شرکت اصلی در مقایسه با سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات شرکت فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات تلفیقی آتی دارد.

فرضیه فرعی ۵: سود خالص شرکت اصلی در مقایسه با سود خالص شرکت فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی سود خالص تلفیقی آتی دارد.

روش تحقیق

با توجه به هدف این تحقیق مبنی بر بررسی سودمندی سود شرکت اصلی و فرعی در پیش‌بینی سود تلفیقی، نوع تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه تو صیفی - همبستگی است که برای بررسی دقیق‌تر تأثیر متغیرها از رگرسیون داده‌های ترکیبی استفاده شده است. همچنین، به منظور دستیابی به نتایج، تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو مرحله انجام می‌شود. در

مرحله اول، رابطه بین اجزاء سود تلفیقی در سال t و اجزاء سود شرکت اصلی و سود فرعی در سال $t-1$ با استفاده از دو مدل رگرسیون زیر برآورد می‌شود:

$$C_t = \beta_0 + \beta_1 P_{t-1} + \varepsilon_t \quad (1)$$

$$C_t = \alpha_0 + \alpha_1 P_{t-1} + \alpha_2 S_{t-1} + \varepsilon_t \quad (2)$$

C_t : اجزاء سود تلفیقی در سال t .

P_{t-1} : اجزاء سود شرکت اصلی در سال $t-1$.

S_{t-1} : اجزاء سود فرعی در سال $t-1$.

اجزاء سود شامل فروش، سود ناخالص، سود عملیاتی، سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات و سود خالص می‌باشد. به منظور استانداردسازی، اجزاء سود بر جمع کل دارایی‌ها تقسیم می‌شوند. با استناد به تحقیق دون هرمان و همکاران (۲۰۰۳) و با توجه به عدم دسترسی به اطلاعات شرکت‌های فرعی خارج از بورس، رقم سود شرکت فرعی براساس تفاوت بین سود تلفیقی و سود شرکت اصلی محاسبه می‌شود. مدل ۱ پایداری^۱ سود شرکت اصلی و مدل ۲ پایداری همزمان سود شرکت اصلی و سود فرعی را در ارتباط با سود تلفیقی دوره آتی برآورد می‌کند. برای هر یک از پنج جزء سود، مدل‌های ۱ و ۲ برای دوره‌های زمانی غلتان ۳ ساله^۲ برآورد شدند. سپس با استفاده از ضرایب برآورد شده مدل‌های ۱ و ۲ اجزاء سود تلفیقی برای سال $t+1$ به صورت خارج نمونه‌ای^۳ پیش‌بینی شد. دقت پیش‌بینی نیز به صورت پس‌آزمون و از طریق قدرمطلق تفاوت بین اجزاء سود تلفیقی واقعی در سال $t+1$ و اجزاء سود تلفیقی پیش‌بینی شده طبق مدل‌های ۱ و ۲ به صورت زیر اندازه‌گیری شد:

$$AFE_1 = |C_{t+1} - \beta_0 + \beta_1 P_t| \quad (1-1)$$

$$AFE_2 = |C_{t+1} - \alpha_0 - \alpha_1 P_t - \alpha_2 S_t| \quad (1-2)$$

AFE_1 : قدرمطلق خطای پیش‌بینی سود تلفیقی در سال $t+1$ با استفاده از ضرایب برآوردی

مدل ۱ و سود شرکت اصلی در سال t .

AFE_2 : قدرمطلق خطای پیش‌بینی سود تلفیقی در سال $t+1$ با استفاده از ضرایب برآوردی مدل ۲ و سود شرکت اصلی و سود فرعی در سال t .

چنانچه قدرمطلق خطای پیش‌بینی مدل ۲ (AFE_2) کمتر از مدل ۱ (AFE_1) باشد نتیجه‌گیری می‌شود سود شرکت فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی سود تلفیقی فراهم می‌کند. لذا به منظور بررسی توان سود فرعی و اصلی در پیش‌بینی سود تلفیقی، میانگین زوجی قدرمطلق خطاهای پیش‌بینی هر یک از اجزاء سود مقایسه می‌گردد. پیش از آزمون فرضیه‌ها به منظور اطمینان از برقراری پیش‌فرض‌های استفاده از مدل‌های رگرسیون و نیز اطمینان از قابل‌اتکاء بودن نتایج، آزمون همخطی (VIF)، آزمون نرمال بودن پسماندها و آزمون دوربین-واتسون انجام گردید.

جامعه آماری و نمونه

جامعه آماری تحقیق، کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. برای گزینش نمونه آماری از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک استفاده گردید. بر این اساس کل شرکت‌های عضو جامعه آماری که دارای ویژگی‌های زیر بودند به عنوان نمونه انتخاب گردید:

- ۱- سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
  - ۲- در کل دوره مورد نظر صورت‌های مالی تلفیقی تهیه و ارائه کرده باشند.
  - ۳- اطلاعات مورد نیاز آن‌ها در دسترس باشد.
  - ۴- سهام آن‌ها در سال‌های مورد بررسی معامله شده باشد.
  - ۵- جزو بانک‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشند.
- با لحاظ کردن این شرایط تعداد ۴۸ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. دوره زمانی پژوهش نیز سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۸ است.

کلید داده‌های موردنیاز با استفاده از نرم‌افزار ره‌آوردنویس و تدبیرپرداز و نیز بانک‌های اطلاعاتی تهیه شده توسط مرکز اطلاع‌رسانی بورس و اوراق بهادار تهران و سایت اینترنتی شرکت بورس جمع‌آوری گردید. پس از گردآوری داده‌های موردنیاز، از نرم‌افزار Excel به

منظور طبقه‌بندی و آماده‌سازی داده‌ها و انجام برخی محاسبات و از نرم‌افزار 6 Eviews و Minitab15 برای برازش مدل‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق در نگاره ۱ ارائه گردیده است.

نگاره (۱): آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

اجزاء مختلف سود در صورت سود و زیان						
سود خالص	سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات	سود عملیاتی	سود ناخالص	فروش		
۰/۴۴۳۹۴	۰/۵۱۰۵۹	۰/۶۴۹۳	۰/۸۶۳۹۷	۰/۹۵۶۵	تلفیقی	میانگین
۰/۳۴۵۱۵	۰/۳۷۰۷۲	۰/۴۲۲۸۲	۰/۴۳۱۳۲	۰/۷۵۰۶۲	اصلی	
-۰/۲۹۰۲۹	-۰/۲۷۷۱۰	-۰/۲۵۱۲۴	-۰/۵۲۹۷۷	۰/۶۵۵۷۸	فرعی	
۰/۱۱۸۷۳	۰/۱۳۱۳۸	۰/۱۷۱۳۴	۰/۲۱۹۶۵	۰/۸۳۵۰۲	تلفیقی	میانه
۰/۰۸۷۰۳	۰/۱۰۰۷۸	۰/۱۰۹۹۲	۰/۱۲۸۱۹	۰/۴۳۴۵۱	اصلی	
-۰/۷۶۹۰۲	-۰/۸۲۴۱۰	-۰/۵۳۶۰۷	-۰/۵۲۹۳۶	-۰/۲۶۹۳	فرعی	
۰/۱۱۸۶۶	۰/۲۸۷۰۵	۰/۱۸۴۷۶	۰/۲۴۲۴۵	۰/۱۰۳۹۷	تلفیقی	انحراف معیار
۰/۰۹۴۷۶	۰/۰۳۵۵۰۵	۰/۱۲۲۸۳	۰/۵۱۱۷۳	۰/۵۸۹۵۰	اصلی	
۰/۱۵۱۷۹	-۰/۰۱۶۴۵۹	۰/۲۵۶۰۸	۰/۲۶۹۱۱	۰/۲۹۸۵۱	فرعی	

نگاره (۲): ماتریس همبستگی پیرسون

(۳)	(۲)	(۱)	اجزاء سود
اصلی/فرعی	تلفیقی/فرعی	تلفیقی/اصلی	
°-۰/۷۸	°-۰/۶۳	°۰/۹۷	فروش
۰/۰۴	°۰/۲۹	°۰/۹۴	سود ناخالص
°-۰/۹۵	°-۰/۸۷	°۰/۹۷	سود عملیاتی
°-۰/۹۵	°-۰/۸۴	°۰/۹۴	سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات
°-۰/۹۷	°-۰/۸۸	°۰/۹۵	سود خالص

(° در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار)

با توجه به ستون اول نگاره ۲، بین کلیه اجزاء سود شرکت اصلی با سود تلفیقی در سطح اطمینان ۹۹٪ همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین با توجه به ستون دوم، با استثنای جزء سود ناخالص (رقم ۰/۲۹)، بین سایر اجزاء سود تلفیقی با سود فرعی همبستگی منفی و

معنادار وجود دارد. ستون سوم نیز حاکی از آن است که بااستثنای جزء سود ناخالص (رقم ۰/۰۴) بین سایر اجزاء سود شرکت اصلی با سود فرعی در سطح اطمینان ۹۹٪ همبستگی منفی و معنادار وجود دارد. لازم به ذکر است نتایج آزمون‌های آماری نشان داد کلیه مفروضات رگرسیون در رابطه با مدل‌های (۱) و (۲) برقرار است.

تکانه (۳): آزمون مقایسه زوجی میانگین قدرمطلق خطای پیش‌بینی

اجزاء سود	میانگین AFE_1	میانگین AFE_2	اختلاف میانگین $(AFE_2 - AFE_1)$	احتمال آماره t	آماره لون	احتمال
فروش	۰/۱۵۵۸	۰/۲۷۵۹	۰/۱۲۰۱	۰/۰۸	۳/۲۵	۰/۱۱
سود ناخالص	۰/۵۱۰۸	۰/۶۴۹۲	۰/۱۳۸۳	۰/۴۱	۲/۵۲	۰/۱۵
سود عملیاتی	۰/۲۴۸۲	۰/۷۲۰۴	۰/۴۷۲۲	۰/۰۰	۳/۶۴	۰/۰۹
سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات	۰/۲۲۷۱	۰/۶۳۲۲	۰/۴۰۵۱	۰/۰۳	۳/۹۸	۰/۰۵
سود خالص	۰/۲۷۲۵	۰/۶۶۴۸	۰/۳۹۲۳	۰/۰۷	۲/۰۴	۰/۱۹

با توجه به نگاره ۳، در خصوص بررسی تساوی واریانس بین دو جامعه، مقدار آماره لون (Levene) و احتمال مربوط به آن نشان می‌دهد که فرضیه صفر حاکی از تساوی واریانس بین دو جامعه در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود. در آزمون مقایسه زوجی میانگین، فرضیه صفر حاکی از عدم وجود تفاوت معنادار آماری بین میانگین‌ها است. با عنایت به نگاره ۳ و با توجه به احتمال آماره t، در سطح اطمینان ۹۵ درصد، در خصوص اجزاء فروش، سود ناخالص و سود خالص تفاوت معنادار آماری بین میانگین خطای پیش‌بینی دو مدل ۱ و ۲ وجود ندارد. همچنین با توجه به احتمال آماره t در خصوص اجزاء سود عملیاتی و سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات، تفاوت معنادار آماری بین میانگین خطای پیش‌بینی دو مدل ۱ و ۲ وجود دارد و میانگین قدرمطلق خطای پیش‌بینی مدل ۲ (AFE_2) در مقایسه با مدل ۱ (AFE_1) بیشتر است که نشان می‌دهد اجزاء سود عملیاتی و سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات شرکت اصلی توان فزاینده‌تری در مقایسه با اجزاء سود عملیاتی و سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات فرعی در پیش‌بینی سود تلفیقی دارد. با توجه به این نتایج، فرضیات فرعی ۱ تا ۵ در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردند.

نتیجه‌گیری

این مقاله با اتخاذ رویکرد پیش‌بینی سود به ارائه شواهدی تجربی در خصوص پیش‌بینی سود تلفیقی با استفاده از اجزاء سود گزارش شده در صورت سود و زیان شرکت اصلی و فرعی پرداخت. یافته‌ها و شواهد این تحقیق نشان می‌دهد اجزاء فروش، سود ناخالص و سود خالص شرکت اصلی در مقایسه با اجزاء فروش، سود ناخالص و سود خالص فرعی توان بیشتری در پیش‌بینی سود تلفیقی دارد. همچنین اجزاء سود عملیاتی و سود عملیات در حال تداوم قبل از مالیات شرکت فرعی سودمندی سود شرکت اصلی را در پیش‌بینی سود تلفیقی کاهش می‌دهد. با توجه به تأیید فرضیات تحقیق، می‌توان نتیجه گرفت سود شرکت اصلی توان فزاینده‌تری در مقایسه با سود فرعی دارد. این نتایج مشابه تحقیقات هاریس و همکاران (۲۰۰۳)، یا ماجی (۲۰۰۲)، و برخلاف نتایج تحقیقات کریستینا آباد و همکاران (۲۰۰۰)، نیسکانن و همکاران (۱۹۹۸)، ایشی کاوا (۲۰۰۰) است.

با توجه به نتایج تحقیق حاضر و اطلاعات جمع‌آوری شده در طول دوره اجرای تحقیق پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

۱. وارد کردن سود فرعی در مدل‌ها توان فزاینده‌تری را در مقایسه با سود اصلی فراهم نمی‌کند، به تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌گردد، در تصمیمات مربوط به سرمایه‌گذاری و پیش‌بینی سود تلفیقی، اطلاعات مربوط به سود اصلی را بیشتر مد نظر قرار دهند.

۲. اگرچه مدل‌های بکار رفته در این پژوهش براساس متون معتبر خارجی تدوین گردیده است، اما برخی متغیرهای غیر مالی نظیر نوع مالکیت، نوع صنعت، اندازه شرکت و متغیرهای کلان اقتصادی مانند نرخ بهره، نرخ تورم، سیاست‌های پولی و مالی و... که ممکن است بر سودآوری و سطح سود تاثیر داشته باشند در مدل‌های تحقیق لحاظ نگردید از این رو، پیشنهاد می‌شود برای ارائه تعبیری روشن‌تر از یافته‌های تحقیق حاضر، شواهد بیشتری از طریق انجام تحقیقات دیگر کسب گردد.

پی‌نوشت

۱ persistence

۲ Rolling three-year

۳ Out of sample

منابع

- احمدپور، احمد، بولو، قاسم، غلامی مهرآبادی، سعید. (۱۳۸۹). ”بررسی ارتباط بین سود تلفیقی با قیمت سهام در بورس اوراق بهادار تهران و ارزیابی سودمندی و اثربخشی تغییرات اعمال شده در استاندارد حسابداری شماره ۱۸“. تحقیقات حسابداری. سال دوم. شماره ۷.
- نوروزی، مصطفی. (۱۳۸۱). ”تأثیر صورت‌های مالی تلفیقی در تجزیه و تحلیل و تصمیم‌گیری استفاده کنندگان“. پایان‌نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی.
- شعری، صابر. سبزعلی‌پور، فرشاد. (۱۳۸۴). ”سودمندی صورت‌های مالی تلفیقی در مقایسه با صورت‌های مالی شرکت اصلی“. مطالعات حسابداری. شماره ۹. ص ۹۶-۶۵.
- کمیته فنی سازمان حسابرسی، استانداردهای حسابداری، نشریه شماره ۱۶۰، استاندارد شماره ۱۸، صورت‌های مالی تلفیقی و حسابداری سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری فرعی.
- Abad, C. , A. Garcia-Borbolla, J. Lafarge, M. Larran and J. M. Pinero, (2000). “An Evaluation of the Value Relevance of Consolidated Versus Unconsolidated Accounting Information: Evidence from Quoted Spanish Firms”, *paper presented at the 21st Annual Congress of the European Accounting Association*.
- Beckman, J. (1998) “. A Comparison of Consolidated and Parent-only Earnings Forecasts for Japanese Firms”. *The Journal of Financial Statement Analysis (spring)*. 17-27.
- Graham R. C. and et al (1997). “Parent and Subsidiary Earnings Announcements and Parent and Subsidiary Valuation”. *Accounting and Business Research*, Vol 28. No 1. 3-17.
- Hall, C. , Y. Hamao and T. Harris (1994). “A Comparison of Relations between Security Market Prices, Returns, and Accounting Measures in Japan and the United States”, *Journal of International Financial Management and Accounting*. 5. 47-73.
- Harris, T. S. , M. H. Lang and H. P. Moller. (2003). “Unconsolidated Versus Consolidated Accounting Measures: Empirical Evidence from Listed German Companies”. *Paper presented at the 20th Annual Congress of the European Accounting Association*.
- Herrmann, D. , T. Inoue and W. B. Thomas. (2001). “The Relation between Incremental Subsidiary Earnings and Future Stock Returns in Japan”. *Journal of Business Finance and Accounting*, 28. 1115-1139.
- Herrmann, Don, et al (2003). “Predicting Consolidated Earning in Japan: The Incremental Usefulness of Subsidiary Earning”. *Advanced in International Accounting*, Vol 16. 85-103.
- Inoue, Tatsuo and et al (2007). “The effect of change in Japanese consolidation policy on analyst forecast error”. *Journal of Accounting and public policy*. vol 26. 39-61.

- Ishikawa, H. (2000). "Consolidated Accounting Information and Stock Pricing". Chikura Shobo in Japanese.
- Jyrki Niskanen and et al. (1998). "A note the information content of parent company versus Consolidated earning", *The European Accounting Review*, vol 23.
- Okuda, Shin ya and Shiiba Atsushi. (2010). "An Evaluation of Relative Importance of Parent-Only and Subsidiary Earning in Japan: A Variance Decomposition Approach". *Journal of International Accounting Research*, Vol 9, No. 1, 39-54.
- Yamaji, Noriaki (2002). "The Value Relevance of Consolidated Versus Unconsolidated Accounting information in Japan". *Presented at the 3rd Annual Conference in NAGOYA, Japan 27-29. October.*